

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ОДЛУКА

Представка број 23420/22

Рајко ГРБИЋ против Србије
и 6 других представки
(видети табелу у прилогу)

Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању Одбора 16. септембра 2025. године у саставу:

Darian Pavli, председник,

Úna Ní Raifeartaigh,

Mateja Ćurković, судије,

и Olga Chernishova, заменица секретара Одељења,

Имајући у виду:

представке против Републике Србије поднете Суду на основу члана 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Конвенција) од стране подносилаца представки наведених у приложеној табели (у даљем тексту: подносиоци), на датуме назначене у истој;

одлуку да се Влада Републике Србије (у даљем тексту: Влада), коју заступа њена заступница, госпођа З. Јадријевић Младар, обавести о притужбама у вези са правом подносилаца на правично суђење и да се остатак представки прогласи неприхватљивим;

запажања странака;

Након већања, одлучује као што следи:

ПРЕДМЕТ СЛУЧАЈЕВА

1. Представке се односе на наводно недоследну и произвољну домаћу судску праксу усвојену приликом одлучивања у грађанским споровима подносилаца, што је у супротности са чланом 6. Конвенције.

2. Између 2018. и 2020. године, сваки од подносилаца је поднео одвојене приговоре на основу Закона о заштити права на суђење у разумном року (у даљем тексту „Закон о заштити права на суђење у разумном року“). У својим приговорима, подносиоци су тврдили да је парнични поступак у коме су учествовали био претерано дуг. Захтевали су да судови утврде повреде права на суђење у разумном року и наложе надлежним поступајућим судијама да предузму све неопходне мере како би се убрзали предметни поступци. Подносиоци су такође

тражили накнаду трошкова и издатака насталих у току поступака покренутих у складу са Законом о заштити права на суђење у разумном року. Између фебруара 2019. и марта 2021. године, надлежни судови су пресудили у корист подносилаца, утврдивши да су заиста претрпели повреду свог права на суђење у разумном року. Поступајућим судијама у спорним поступцима је стога наложено да предузму све неопходне мере како би убрзали наведене грађанске поступке. Међутим, у сваком предмету, захтеви подносилаца за накнаду трошкова и издатака у вези са поступцима покренутим у вези са Законом о заштити права на суђење у разумном року одбијени су као неосновани. У свом образложењу, судови су утврдили да Закон о заштити права на суђење у разумном року не прописује изричито додељивање трошкова и издатака, и да, с обзиром на једностраначку природу таквих поступака и њихово ослобођење од судских такси, не постоји законски основ за усвајање таквих захтева.

3. У предметно време, Закон о заштити права на суђење у разумном року није садржао никакве одредбе о додели трошкова и издатака у таквим поступцима. Међутим, прописивао је да се одредбе Закона о ванпарничном поступку сходно примењују у погледу свих питања која нису другачије регулисана. Према општим одредбама тог Закона, судовима је дато дискреционо право да доделе трошкове и издатке у ванпарничним поступцима. Коначно, за питања која нису регулисана самим Законом о ванпарничном поступку, овај Закон је предвиђао одговарајућу примену Закона о парничном поступку. Члан 153. Закона о парничном поступку прописивао је, поред осталог, да страна која у потпуности изгуби спор мора надокнадити трошкове и издатке супротне стране.

4. Врховни касациони суд је 30. септембра 2020. године, у сличним случајевима покренутим на основу Закона о заштити права на суђење у разумном року (Рж1.г. 29/2020), усвојио одлуку којом је утврђена повреда права на суђење у разумном року. Суд је наложио надлежном поступајућем судији да предузме све неопходне мере како би се убрзао поступак и досудио је подносиоцу захтева трошкове поступка настале пред тим судом. Ова одлука је заснована на члану 153. Закона о парничном поступку.

5. Између априла 2019. и октобра 2020. године, подносиоци су изјавили уставне жалбе, позивајући се на право на правично суђење и право на једнаку заштиту права гарантованим Уставом Републике Србије. Тврдили су да су одлукама да им се не доделе трошкови и издаци повређени Закон о ванпарничном поступку и Закон о парничном поступку, да су у супротности са судском праксом Врховног суда и да су из тих разлога произвољне. У прилог својим тврдњама, како је наведено у уставним жалбама, подносиоци су доставили копије одлука којима су одбијени њихови захтеви за накнаду трошкова поступка. Међутим, подносиоци нису доставили копије било какве различите судске праксе по овом питању. Уставни суд је одбацио уставне жалбе подносилаца 2022. године.

6. У новембру 2023. године, Закон о заштити права на суђење у разумном року је измењен и експлицитно је уведено право подносилаца, чији су приговори усвојени, на надокнаду трошкова и издатка насталих у таквим поступцима.

7. Позивајући се на члан 6. Конвенције, подносиоци се у суштини притужују да је одбијање њихових захтева за надокнаду трошкова и издатака, као и „флагрантно различита судска пракса домаћих судова” по овом питању, створило правну несигурност и представљало ускраћивање правде.

ОЦЕНА СУДА

8. Имајући у виду сличност предмета наведених представки, Суд сматра да је примерено да их испита заједно и да донесе једну јединствену одлуку.

9. Влада је приговорила у вези са применљивошћу члана 6. став 1. Конвенције у његовом грађанском делу на предметни поступак, који је вођен у складу са Законом о заштити права на суђење у разумном року. Алтернативно, Влада је сматрала да представке треба одбацити на основу тога што подносиоци нису исцрпили делотворна домаћа правна средства. Конкретно, уставне жалбе које су изјавили подносиоци нису садржале конкретну притужбу у вези са постојањем неуједначене судске праксе, већ су уместо тога биле формулисане у смислу погрешне примене домаћег права. Подносиоци такође нису Уставном суду представили никакве доказе који указују на постојање различите судске праксе о релевантном питању, јер нису доставили супротстављене судске одлуке. Влада је на крају тврдила да су захтеви очигледно неосновани.

10. Подносиоци су оспорили наводе Владе и поново потврдили своје притужбе.

11. Суд не сматра да је потребно да испита све приговоре које је изнела Влада, јер су захтеви, у сваком случају, неприхватљиви из разлога наведених у наставку.

12. Што се тиче притужби да су домаћи судови применили флагрантно различиту судску праксу, Суд напомиње да, иако су се подносиоци позивали на право на правично суђење и право на једнаку заштиту права према Уставу

Републике Србије у својим уставним жалбама и на постојање неуједначене судске праксе, они нису успели да поткрепе ову тврдњу достављањем било каквих копија релевантних домаћих пресуда за које су тврдили да доказују наводну недоследност (видети горе наведени став 5). Овим пропустом, подносиоци су лишили Уставни суд одговарајуће прилике да процени основаност њихових притужби. С тим у вези, Суд понавља своју устаљену судску праксу у којој је утврдио да је захтев да подносиоци представки који траже правну заштиту пред Уставним судом приложе одговарајуће доказе разуман (видети *Голубовић и др. против Србије* (одлука) број 10044/11, став 43, од 17. септембра 2013. године). Суд не види разлог да одступи од овог приступа у овом предмету.

13. С обзиром на горе наведено, притужбе подносилаца по члану 6. став 1. у вези са наводно неуједначеном судском праксом домаћих судова морају да се одбаце по члану 35. ст. 1. и 4. Конвенције због неисцрпљивања домаћих правних средстава, односно прецизније, због пропуста да то прописно учине.

14. У вези са притужбама да су одлуке домаћих судова да не доделе накнаду трошкова и издатака биле у супротности са релевантним домаћим законодавством и стога произвољне, Суд понавља да генерално није његов задатак да се бави чињеничним или правним грешкама које је наводно починио домаћи суд, осим и уколико су такве грешке очигледне и крше права и слободе заштићене Конвенцијом (видети, на пример, *Бочан против Украјине* (бр. 2) [ВВ], број 22251/08, став 61, ЕСЉП 2015, и даља упућивања). Суд такође не делује као суд четвртог степена и стога неће доводити у питање резонување домаћих судова, осим уколико се њихови ставови могу сматрати произвољним или очигледно неразумним (видети, на пример и између многих других извора, *Анђелковић против Србије*, број 1401/08, ст. 24–27, од 9. априла 2013. године, где је Суд утврдио да је произвољност одлуке домаћег суда, која у принципу није имала правни основ у домаћем праву и није садржала никакву везу између утврђених чињеница, применљивог права и исхода поступка, представљала „ускраћивање правде“).

15. Враћајући се на предметни случај, Суд примећује да, у време када је о приговорима подносилаца било одлучивано на домаћем нивоу, Закон о заштити права на суђење у разумном року није садржао одредбу којом се експлицитно дозвољава досуђивање трошкова и издатака (видети горе наведени став 3). Сходно томе, био је потребан одређени степен судског тумачења од стране домаћих судова приликом одлучивања о томе да ли ће се досудити накнада трошкова и издатака странкама које су успеле у спору. У том смислу, Суд даље примећује да су домаћи судови навели разлоге за одбацивање приговора подносилаца, позивајући се на одсуство изричите законске основе за такве доделе, ослобађање поступка од судских трошкова и његову једностраначку природу (видети горе наведени став 2). У овим околностима, Суд не сматра да је тумачење и примена домаћег права, укључујући закључак да подносиоци нису имали право на надокнаду трошкова и издатака према тада важећем законодавству, било произвољно или очигледно неразумно.

16. С обзиром на горе наведено, притужбе подносилаца по члану 6. став 1. у вези са наводно произвољним начином на који су домаћи судови применили домаће право, очигледно су неосноване и као такве морају бити одбачене, у складу са чланом 35. ст. 3(а) и 4. Конвенције.

Из ових разлога, Суд, једногласно,

Одлучује да споји представке;

Проглашава представке неприхватљивим.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаном облику 9. октобра 2025. године.

Olga Chernishova

Заменица Секретара

Darian Pavli

Председник

ДОДАТАК

Списак предмета:

Бр.	Број представке	Назив предмета	Поднето	Подносилац представке Датум рођења Место становања Држављанство	Пуномоћник
1.	23420/22	Грбић против Србије	29.4.2022. године	Рајко ГРБИЋ 1962. године Бечеј српско	Никола КОСАНОВИЋ
2.	57957/22	Вујучић и други против Србије	8.12.2022. године	Јасмина ВУЈИЧИЋ 1966. године Топола српско Љиљана БОГИЋЕВИЋ 1957. године Топола српско Олга ГЛИШИЋ 1969. године Топола српско	Весна ТОМИЋ ЖИВАНОВИЋ
3.	239/23	Сремчевић против Србије	8.12.2022. године	Фатима СРЕМЧЕВИЋ 1964. године Жабаре, Топола српско	Весна ТОМИЋ ЖИВАНОВИЋ
4.	243/23	Нешовић против Србије	8.12.2022. године	Гордана НЕШОВИЋ 1960. године Топола српско	Весна ТОМИЋ ЖИВАНОВИЋ
5.	247/23	Јорданов против Србије	8.12.2022. године	Данка ЈОРДАНОВ 1967. године Топола српско	Весна ТОМИЋ ЖИВАНОВИЋ
6.	919/23	Јовић против Србије	21.12.2022. године	Миодраг ЈОВИЋ 1965. године Трбусница, Лозница српско	Предраг ФИЛИПОВИЋ
7.	10905/23	Мијаиловић против Србије	28.2.2023. године	Владете МИЈАИЛОВИЋ 1961. године Јадранска Лешница, Лозница српско	Станоје ФИЛИПОВИЋ